

Een kijkje in mijn collectie (deel 2)

Maxim van Ooijen

Zegels die geen zegels zijn. Elke verzamelaar krijgt er vroeg of laat mee te maken. Meestal gaat het om verzonnen oliestaatjes of bananenrepublieken of om groepen die strijden voor onafhankelijkheid. Dit soort zegels haalt vaak de catalogus niet. Dit keer wil ik er twee laten zien die de catalogus (en mijn VN-collectie) wel gehaald hebben, maar waar toch wat kanttekeningen bij te plaatsen zijn. De jaren zestig waren een tijd van grote veranderingen en politieke gebeurtenissen. De Cubacrisis, de moord op John F. Kennedy, de Vietnamoorlog ("Johnson moordenaar") en het verval van koloniale rijken. Hoewel een aantal Europese landen het totale bezit zag afnemen, bleef Portugal hier buiten. Het land had een gedegen fascistisch regime, net als Spanje, en de overzeese gebieden van de Portugese republiek bleven tot in de jaren zeventig stevig in handen van de kolonisator. Er was echter één uitzondering: Portugees India.

Brits India kende een paar enclaves van Frankrijk (Pondicherry en omgeving) en Portugal. Dit gebied bestond uit de enclaves Goa, Damao en Diu aan de westkust, het territorium Dadra en Nagar Aveli en de Anjediven-eilanden. Enkele jaren na de onafhankelijkheid van India, in 1954, vielen revolutionaire troepen Dadra en Nagar Aveli binnen en verhinderden Portugese troepen om naar het gebied te reizen. Dit leidde nog tot een zaak tussen de twee landen voor het Internationaal Gerechtshof in Den Haag.

Op 17 december 1961 kondigde premier Jawaharlal Nehru de operatie "Viljaij" aan. Indiase soldaten trokken Goa binnen en de volgende dag trad de Portugese gouverneur-generaal Vassalo da Silva af. Op 19 december werden de veroverde steden tot deel van de republiek India verklaard.

Portugal weigerde de zeggenschap van India te aanvaarden en vertegenwoordigers van Portugees India bleven tot 1974 lid van het parlement in Lissabon. Tot op de dag van vandaag hebben mensen die voor 1961 in de

kolonie zijn geboren recht op de Portugese nationaliteit.

Na 1961 waren er twee postzegeluitgiften, die alleen in Portugal zelf te krijgen waren. Toen hield het op, wat toch wel als een signaal van berusting mag worden opgevat. De tweede uitgifte uit april 1962 maakt onderdeel uit van de wereldwijde uitgifte voor de anti-malaria-campagne van de WHO. De gezamenlijke Portugese koloniën deden hieraan mee en voor VN- en insectenverzamelaars is het een leuke collectie. Op acht zegels staat een flinke mug afgebeeld en het is een mug die ook daadwerkelijk in de desbetreffende kolonie voorkomt. Voor India is het de "Anopheles fluviatilis", die in de grote rivieren daar leeft. De zegels zijn ook gezamenlijk uitgegeven in een koloniaal souvenirboekje.

De tweede zegel is afkomstig uit Biafra. Deze provincie van Nigeria verklaarde zichzelf onafhankelijk op 30 mei 1967 en toen was de boot aan. De oorlog en de daaruit voortvloeiende hongersnood hebben naar schatting drie miljoen Biafranen het leven gekost. Voor ons in Nederland was het door de televisie de eerste kennismaking met het continent Afrika en wat daar allemaal gebeurde.

Biafra ging ook eigen postzegels uitgeven. Ze zijn redelijk makkelijk verkrijgbaar, zowel ongestempeld als met gelegenheidsstempel. Echt gebruikt of op envelop zijn ze een stuk schaarser. Veel van deze zegels werden gedrukt in Portugal en de laatste serie die daar gemaakt is, heeft het land nooit meer bereikt. Twee zegels van de serie voor het bezoek van de paus aan Afrika werden overdrukt met het embleem van de VN, de tekst "Human Rights" en een toeslag.

Omdat ze niet meer officieel zijn uitgegeven, zijn ze, in tegenstelling tot de malariazegel van Portugees India, geworden tot een voetnoot in de catalogi. Twee jaar geleden kwam ik ze bij toeval tegen en ze hebben nu alsnog hun eigen plekje in mijn album ingenomen.